

Mezőgazdasági organizációnk kiépítése.

Előadó: **Mikó László** földbirtokos, Nyárádszentlászló.

Kisebbségi életünknek határozottan legsúlyosabb és legnehezebben megoldható problémája a mezőgazdáknek egy-egy táborban való megszervezése. Hosszú évek meddő fáradozásai bizonyítják a mezőgazdák organizálásának nehézségeit, – és csodálatos, de egyúttal szomorú is, hogy bármennyire érezzük hiányos szervezetségünk hátrányait — segíteni magunkon nem tudunk.

Tény, hogy eredményes mezőgazdasági szervezkedés keresztülvitele két alapon képzelhető el: vagy az állam saját jól felfogott érdekében segíti elő és támasztja alá a gazdák törekvéseit, vagy pedig az arra megérett, öntudatos gazdatársadalom saját erejéből hajtja végre erőinek szükségletes egyesítését. Azt hiszem szükségtelen bővebben fejtegetnem, hogy minálunk csak az utóbbi eshetőségekről lehet szó, aminek azonban előfeltétele a céltudatos, áldozatkész, komoly gazdatársadalom.

A kisköz, a falusi lakosság zöme, ma válaszüton áll; nem tudja, nekünk higgyen-e, akik őszinte jóakarattal, de kevés sikerrel segítünk bajaikon; nekünk, akik súlyosan át-érezzük azt, hogy vergődő tehetetlenségünkben csak olyan életerős szervezetség tudna kivezetni, amelyik anyagi irányítást, támogatást nyújt, amelyik az egyesített erők önbizalmát adja, vagy pedig higgyen azoknak, akik mindezt felelőtlenül ígérnek és így szemünk előtt maszlagolják, csábítják a nyomoruságban józan ítéletét már-már elvesztő magyar földmivest.

Az udvarhelyi nagygyűlés előtt egy hírlapi cikkben dr. Nagy Endre azt mondta: Eljutottunk a szervezkedjünk

jelszótól a szervezkednünk kell és hogyan szervezkedjünk munkaprogrammig. Ma ezt a gondolatot tovább kellene fűznünk: vagy tudunk haladni a helyes szervezés, az önségítés útján, vagy pedig elveszíti a magyarság még azt a gazdasági és politikai pozíciót is, amit ma még betölt.

Az ezelőtt két évvel tartott udvarhelyi szakosztályi gyűlésen ugyane témának voltam előadója és megvallom, hogy amikor a szakosztály ezidei megbizását megkaptam, nem akartam ugyanerre a szerepre vállalkozni. Az a komolyság és odaadás, amellyel legsúlyosabb problémáink iránt e válságos időkben viseltetni kell, nehezen tűri el azt, hogy nagygyűlésről-nagygyűlésre ugyanazt a kérdést megvitaszuk és haladásról vajmi kevésbé tudjunk számot adni. Az őszinte segítség, a közös munkában való részesedés vágya állított megint ugyanezen feladat elé – és hogy a jelen helyzetről hű képet adhassak, szükségesnek tartom tárgyilagosan vázolni az udvarhelyi közgazdasági szakosztályi gyűlés óta eltelt két esztendő történetét.

Az udvarhelyi gazdasági szakosztályi gyűlés elfogadta javaslatomat, amely szerint egységesen, az összes magyarlakta területek bevonásával, alulról fölfelé kiépítve, szervezendő meg Erdély gazdaközönsége. A szervezés keresztülvitelével az E. G. E., illetve egy, külön e célra, az E. G. E. kebelében alakítandó szervező-bizottság bizatott meg. A nagygyűlést követően, 1929 februárjában össze is hívott az E. G. E. egy értekezletet Kolozsvárra, az értekezlet kitűzött célja volt megvalósítani azokat a határozatokat, amelyeket az udvarhelyi gyűlés magáévá tett. 1929 februárjában Kolozsvárt bizakodó volt a helyzet, az ott összegyűltek valamelyes anyagi alapot is teremtettek a szervezés megindítására és a jól kezdett munka tudatával távoztunk onnan. Azóta megszerveztettek és ma munkában állanak a Kolozs, Háromszék, Kisküküllő, Csík, Udvarhely, Szatmár, Szolnokdoboka, Alsófehér vármegyék. Megindult a szervező munka Szilágy, Temes, Arad, Marostorda vármegyékben. Az E. G. E. tehát saját keretében fokozott szorgalommal folytatta ugyan a szervezés munkáját, az egyes megyei gazdasági egyletek is tanujelét adták életképességüknek, de az általános szervezkedés, úgy, amint azt az udvarhelyi és

kolozsvári gyűlések határozatai megkivánták volna – elmaradt mindazokon a vidékeken, ahol a falusi földművelő nép vezetésére alkalmas és önként vállalkozó munkára kész segítő-társakra a bizottság nem talált.

Tény az, hogy a gazdasági szervezkedés nem öncél, hanem eszköz, melyen keresztülvezetni, irányítani lehet és amely összetartó erők minden előnyét nyújtja. *A szervezkedés ma, sajnos, drága eszköz és hova-tovább, drágábbá, válik, mert ahhoz, hogy a bizalmat megnyerjük, hogy gazdátársainkba lelkesedést öntsünk és érzékeltetni tudjuk a szervezkedés hasznát, mind több és több anyagi áldozat szükséges.*

A munkához tehát csak anyagi felkészültséggel lehet hozzáfogni, ha nem akarjuk azt, hogy megint csak papíron és jegyzőkönyvekben lefektetett, de élni, mozogni, képtelen organizációnk legyen. Az anyagi erő előteremtése külön óriási feladat, mely nem képezheti ezúttal előadásom tárgyát, de gondolom, hogy a most megalakult Földhitelintézet, a Magyar Párt és a magyar pénzügyintézetek helyes összeműködésével meg lehetne kapni a megoldás kulcsát.

Ha anyagiakban biztosítani tudjuk magunknak az eszközt, a kiépített organizációt, akkor ügyelnünk kell arra, *hogy az az eszköz jó és céljainknak megfelelő legyen.* Szükséges tehát az esetben, ha az organizáció központja az E. G. E. lenne, az alapszabályok módosítása.

Ez természetesen körültekintő megvilágítást és alapos munkát kíván, amiért is megvilágítása külön bizottság munkáját képezné.

Feltétlen szükséges a három lépcsőfok: gazdakör, megyei gazdasági egyesület és országos központ kiépítése és a hatáskör helyes összhangjának megállapítása.

Ebből kifolyólag az országos központot úgy kell megszervezni, hogy abban a megyei gazdasági egyesületek kellő képviselőt nyerjenek, a megyei központok magvát pedig a gazdaköri képviselőket kell, hogy alkossák. Régi jelszó, hogy az ideális szervezkedés alulról felfelé történik; az építő, a szervező különítményt azonban a központnak kell megalkotnia. Ehez azonban elsősorban is a magyar gazdátársadalom áldozatkészségére volna szükség.

Mindezen jó tanácsokkal azonban régen döngetett kapukon zörgetünk. Ezelőtt négy évvel, a gyergyószentmiklósi gyűlésen, Nagy Endre dr. alvó katonai táborhoz hasonlította Erdély magyar gazdáit, táborozó katonasághoz, amelynek megvannak vezérei, tisztjei, legénysége, de ellenállást kifejezni, harcolni nem tud, mert kimerülve pihen. A helyzet azóta, sajnos, csak keveset változott – mi valóban ma is alszunk. Fel kell végre ébrednünk azzal az erős meggyőződéssel, hogy gazdasági létünk alapját újra építeni fontosabb feladat minden múlt politikai sikernél, nagyhangú beszédnél. Fel kell ébrednünk, mert a magyar gazdaközönség fuldokló módjára várja a segítséget, szalmaszálban is kapaszkodva. Nem elég azonban időnként programot adni a munkához, – kérem a mélyen tisztelt gazdasági szakosztályi gyűlést, csak az esetben fogadják el újlag javaslatomat, ha elég erőt érzünk magunkban ahhoz, hogy valóban élő, dolgozó, olyan szervezetet tudunk létrehozni, amelyik anyagilag, gazdaságilag segítőtje, nélkülözhetetlen támasza legyen a magyar gazdaközönségnek. Határoznunk kell a felett: Szükségünk van-e egységes szervezkedésre és ha igen, meg tudjuk-e azt valósítani, tudunk-e alkotni úgy, hogy az üres kereteket valóban étellel, tartalommal töltjük meg, hogy minden magyar gazdának önbizalmat, erőt adó, nélkülözhetetlen otthona legyen a gazdaköri szervezet, otthona, melynek ajtaja fölé írhatja: „Az én házam az én váram.”

Ha szükségét érezzük annak, hogy a szervezkedés elejtett fonálát újra felvegyük, ha elég erőt érzünk magunkban valóban eredményes munka elvégzéséhez, akkor talán hasznát fogjuk venni határozati javaslatomnak, melyet lényegében kisebb változtatásokkal van szerencsém újolag előterjeszteni.

Az Országos Magyar Párt Mezőgazdasági Szakosztályi gyűlése belátva azt, hogy a mai katasztrofális gazdasági helyzetben feltétlen egységes mezőgazdasági szervezésre, egységes vezetésre van szükségünk, az utóbbi évek meddő kísérletei után megtesz mégegyszer minden szükségesnek látszó lépést arra nézve, hogy meglévő szerveink egy közös frontban tömörüljenek, a még szükséges szervek pedig kiépíthessenek.

Evégből a mezőgazdasági szakosztály felkéri a korábban kiküldött szervezőbizottságot, hogy sziveskedjék újból:

1. Számbavenni a meglévő gazdatársadalmi szervein-
ket úgy községi, mint megyei alakulatban. Ott, ahol meg-
alakult és jogi személyiséggel bíró gazdakörök, megyei gaz-
dasági egyletek nincsenek, ezek sürgős kiépítése iránt a
szervező munkát beindítani, illetve a szervezést folytatni.

2. A szervezési munkánál fő súly helyezendő arra, hogy
az egységes gazdasági front kiépítése alulról fölfelé történ-
jen. Községekben gazdakörök, vármegyei, vagy kerületi
központokban a gazdakörök összességéből a megyei szerve-
zetek alakíttassanak meg. Az így kiépített gazdatársadalmi
szervezetek, még pedig megyei központok kiküldöttjeiből,
szerveztessék meg az országos központ az E. G. E. kebelében.

3. Ez a bizottság lépjen érintkezésbe a Magyar Föld-
hitelintézet, az Országos Magyar Párt és az E. G. E. veze-
tőségével, tegyen meg minden lehetőt egy egységes munka-
programm kidolgozására és a szükséges anyagi alap előte-
remtésére, illetve biztosítására.

Török Bálint:

Ennek az előadásnak a kiegészítésére bátor vagyok
megjegyezni, hogy az udvarhelyi nagygyűlés megbizta az
Erdélyi Gazdasági Egyletet, hogy szervező-bizottságot küld-
jön ki. Ez a múlt év februárjában tartotta gyűlését Ko-
lozsváron és azóta 130 gazdakört szervezett, amelyek alap-
szabályai jóváhagyás alatt állanak. Dr. Nagy Endre tollá-
ból füzetet adtunk ki, amelyet minden, a mezőgazdasági
szervezkedés iránt érdeklődőnek megküldöttünk, hogy ez-
zel a szervezkedést előmozdítsuk. Falufejlesztési tanfolya-
mokat rendeztünk Szilágyban és Háromszék megyében és
ezek folytatódni fognak. Számtalan előadást tartottunk a
mezőgazdákat érdeklő kérdésekről. Megszerveztük több me-
gyében a gazdaköröket, így Temes, Arad, Szilágy stb. vár-
megyében, úgy, hogy a Gazdasági Egyesület, ami csak anyagi
erejéből telt, sőt azon túlmenőleg is, megtette, dolgozott és
továbbra is dolgozni fog.

A szervezkedéshez két dologra van nagy szükség. Az
egyik az, hogy *a vidéki földbirtokos urak érdeklődjenek a*

dolog iránt, olvassák el dr. Nagy Endre füzetét és ahol lehet, szervezzék meg ők maguk a gazdaköröket, mert ezzel megszabadítanak minket a kiszállási költségektől. A másik dolog *a falusi érdeklődés felkeltése*. Beszámolómban ezt voltam bátor elmondani az udvarhelyi nagygyűlés óta folytatott munkánkról.

Legyen szabad végül egy kérést előterjesztenem a Gazdasági Egylet *dohánytermelési szakosztálya* részéről. A dél-előtti Abrudbányai Ede úr azt fejtegette, hogy az ipari cikkek árának is le kell szállania arra a nivóra, amelyen a mezőgazdasági termékek ára van. A drágításban az állam vezet, elsősorban a monopolcikkek árának drágításával. A dohány, szivar, cigaretta árát felemelték, ugyanakkor azonban a termelőknek a dohányért, amelyért az előző években negyven-hatvan lejt fizettek kilogrammonként, most csak négy-tizenkét lejt fizetnek egészen váratlanul. A Gazdasági Egylet ismételten előterjesztést tett a Monopol igazgatóságához, de még válaszra sem méltatták. Kérem a közgazdasági Szakosztályt, hogy talán parlamenti uton, még most, a dohány beváltás ideje előtt szóvá lehetne tenni, hogy most, amikor a mezőgazdák a tönk szélén állanak és amikor az állam megtehetné, hogy valamit segítsen rajtuk tisztességes árak megfizetésével, egyszerre ne fizessenek hatvan lejt helyett tizenkét lejt.

Azután megteszik azt, hogy leminősítik a gazda dohányját, a raktárban újabb minősítésnek vetik alá, így számolják el s amikor a gazdák a jegyzőkönyvet kérik s panaszkodnak, akkor elutasítják őket.

Szatmármegyében is szervezkednek a dohánytermelők s a Gazdasági Egylet is mindent el szándékszik követni, hogy az igazságtalanságok megszűnjenek és jogainkat megvédjük, de úgy látszik, hogy mi erre gyengék vagyunk s ezért kérem, hogy ezt az ügyet is tegye magáévá a szakosztály.

Gyárfás Elemér, elnök:

Méltóztatnak elfogadni?

Hozzáfűzöm, hogy kívánatos volna, hogy *az egész mezőgazdasági szervekedés az Erdélyi Gazdasági Egylet kebe-*

leben történjék. Sokkal jobb, ha az egyes egyesületeknek, mezőgazdasági összekapcsolódásoknak közös irányítójuk van, mert különben megtörténhetik, hogy az egyes alakulatok nem működnek össze megfelelően s a külön és önálló szervezkedésekből könnyen diszharmonia keletkezik. Azt hiszem a legjobb lesz, ha az Erdélyi Gazdasági Egyletet arra kérjük fel, hogy keresse meg a többi gazdasági egyesületeket s szervezeteket és kérje őket, találjanak módot arra, hogy az Erdélyi Gazdasági Egylettel fuzionáljanak s az ő vezetése alatt dolgozzanak a helyi érdekek előbbrevitelében.

A Szakosztály az előadói javaslatokat Török Bálint indítványával és Elnök kiegészítésével együtt, egyhangulag elfogadja.